

Општо за договорната одговорност во правото на ЕУ

Авторката е магистерка на правни науки и асистентка на Правниот факултет при Универзитетот "Гоце Делчев", Штип

1. Вовед

Во најголем дел од современите правни системи во светот поимот *договорна одговорност* се користи како единствен поим за означување на граѓанско-правниот однос кој настанува со повреда на обврските од веќе постоечки облигациони односи, кои освен договорни (на што упатува терминот со кој се означува одговорноста) можат да бидат и облигациони односи од некој друг вид, односно стекнување без основ, работороводство без налог или еднострана изјава на волја. Во рамките на меѓународно-правните извори, хронолошки гледано, се среќаваме најпрво со меѓународно-правни акти, принципи и модели со кои се уредува граѓанско-правната одговорност на договорните страни кај меѓународните договори за продажба на стоки, а дури во поново време и со одредени меѓународно прави модели кои пристапуваат кон дефинирање на основните начела на граѓанската одговорност за причинета штета на меѓународно ниво.

Запазувајќи го хронолошкиот редослед на настаните, на меѓународно ниво може да се зборува за три меѓународни инструменти кои во рамките на својот предмет на уредување помалку или во поголема мера содржат одредби кои ја регулираат договорната одговорност кај меѓународните договори, односно граѓанско-правната одговорност на договорните страни во случај на причинување на штета. Станува збор за следниве меѓународни инструменти:

- Виенската конвенција за меѓународна продажба на стоки од 1980 (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods) кои се означуваат и со скратеницата CISG

- Принципите на UNIDROIT за меѓународни трговски договори од 1994 година (The UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts) кои се означуваат и со скратеницата UPICC ¹ и

¹ Во 2004 година Принципите беа дополнете со неколку нови одредби, но со оглед на нивната содржина, односно со оглед на фактот дека ниту едно од дополнувањата не се однесува на прашањето за граѓанско-правната одговорност, за нас релевантна е и верзијата од 1994 година.

- Принципите на европското договорно право кои беа објавени во 1994 година, а веќе во 1999 следуваа нивното прво дополнување. Тие се означуваат со скратеницата PECL.

Во 2005 година објавени се Принципите на европското отштетно право подготвени од Европската група за отштетно право. Иако тие претставуваат модел на општи принципи за поголем дел прашања од отштетното право и имаат за цел да послужат како основа за унапредување и хармонизација на отштетното право во Европа.

Принципите на UNIDROIT за меѓународни трговски договори (во понатамошниот текст UPICC), и Принципите на европското договорно право (во натамошниот текст PECL) се двата сетта на принципи (од кои вторите претставуваат само модел, а не и правен акт и уште се познати и како Ландо начела) кои настанале како резултат на една потреба – унификација на договорното право, па полето на нивна примена е суштински идентично, односно и двата документи претендираат да станат општи принципи на договорното право, односно една нова редакција на *lex mercatoria*.

Овие два инструменти се однесуваат на договорите воопшто, а не само на договорот за купопродажба. Тие се временски следбеници на CISG и иако нивната содржина е инспирирана од нејзините принципи, таа воедно претставува обид за надминување на недостатоци кои времето ги направило воочливи и обид за надополнување на регулативата за оние прашања за кои се јавувала правна празнина или дискутабилност во правната теорија. Несомнено е дека помеѓу овие два инструменти постои суштинска, содржинска и временска поврзаност со CISG која се рефлектира преку фактот што CISG претставува инспирација за двата свои следбеници, а тие претставуваат нејзино дополнување и основа за толкување на нејзините одредби кои пред нивното донесување се сметале за дискутабилни. На второво упатува и чл. 7(2) од CISG според кој: *"Оние прашања што се однесуваат на предметот на уредување на конвенцијата, а кои не се изречно уредени во неа, ќе се уредат со генералните принципи на кои таа е заснована, или ако такви не постојат, ќе се уредат во согласност со правото што треба да се примени според правните начела на меѓународното приватно право."*

Поаѓајќи од едно вакво стојалиште, може да се заклучи дека во рамки на договорната одговорност на меѓународно ниво постојат три категории на прашања:²

² Blasé F., Hötter P.: Remarks on damages provisions in the CISG, PECL and UPICC, December, 2004

- прашања кои изрично се уредени во CISG, а решенијата за нив се потврдени (реафирмирани) и во UPICC и PECL
- прашања кои се уредени во CISG, но не изрично и целосно. За овие прашања правната теорија наоѓа начини на кои UPICC и PECL обезбедуваат поддршка при интерпретацијата на одредбите од CISG и
- прашања кои не се уредени во CISG, но треба да бидат решени за да може да се комплетира определувањето на износот на обврската за надомест на штета, и за кои се применува еден од двата.

2. Содржина на PECL која се однесува на договорната одговорност

Во PECL, како основна одредба за засновање на граѓанско-правна одговорност ја среќаваме одредбата во член 9:501. Со оваа одредба се предвидува право на оштетената страна да бара надомест на штетата што ѝ била причинета со неисполнување на договорот од другата договорна страна. Одговорноста постои само во случаите кога не е исклучена според член 8:108, а штетата која се надоместува според овој инструмент ја опфаќа и нематеријалната штета, како и идната штета за која постои разумна веројатност дека ќе се случи.

PECL изречно не го поставува барањето да постои вина на страната која не ја исполнила договорната обврска за да настане граѓанско-правна одговорност. Оваа карактеристика не значи дека вината не е основ на договорната одговорност. Напротив, анализата на одредбите од овој правен извор упатува на заклучокот дека вината на страната која не го исполнила договорот се претпоставува. Ваквата констатација произлегува од товарот на докажување дека не постои вина (односно дека причина била некоја објективна околност) кој е предвиден за страната која нема да го исполни договорот. Според PECL тоа се случите кога договорната страна ќе докаже дека неисполнувањето на договорот било резултат на пречка која е надвор од неговата контрола и дека во моментот на склучувањето на договорот не можело да се предвиди нејзиното настанување ниту да се избегнат нејзините последици. Во ваквите случаи, според член 8:108 од PECL, на договорната страна *"... и се простува заради неисполнувањето на обврската"* односно правото не ја повикува на одговорност за надомест за настанатата штета.

Другиот начин на ослободување од договорна одговорност, според овој инструмент, е согласноста на волјите, односно предвидувањето на договорна клаузула со која се

ограничува или се исклучува договорната одговорност на страните. Ваквите клаузули се применливи само доколку не се во спортивност со *bona fide* начелата и принципите на правичното договарање, односно доколку повикувањето на клаузулата би претставувало груба неправичност со оглед на целта поради која договорот бил склучен.³

Како **основен принцип за обемот на надомест** што го обврзува одговорното лице е прифатен принципот на надомест на сета претрпена штета, односно целосното надоместување на штетата.⁴ Така, во член 9:502 од PECL (General Measure of Damages), се среќаваме со основниот принцип за определување на надоместот на штета, а според него *"...надоместот на штета треба да изнесува онолку колку што е потребно за оштетената страна да се доведе, колку што е можно поблиску, до онаа состојба во која би се наоѓала доколку договорот бил исполнет. Ваквиот надомест ја опфаќа штетата која страната ја претрпела и добивката која можела да ја оствари."* Во поглед на **видот на штета што треба да се надомести, прифатено е правилото за надоместување на предвидливата штета** и според член 9:503 PECL се бара штетата да била "веројатна последица" на неисполнувањето на обврската.

Во поглед на прашањето за намалување на износот на надоместот на штета за износот на користа што доверителот ја остварил поради повредата на договорот PECL нуди одговор преку официјалниот коментар на член 9:502 според кој оштетената страна мора да ја изнесе секоја добивка што за неа настанала како резултат на повредата на обврската, со цел, во висина на тој износ, да биде намален износот на надоместот на штета.⁵ По повод прашањето: на кој начин придонесот на оштетената страна во причинувањето на штетата влијание врз обврската за надомест на штета на другата договорна страна, решението во PECL (чл. 9:504), одредува обврската за надомест на штетата пропорционално да се распределува помеѓу договорните страни, во зависност од придонесот што го имале при причинувањето на штетата.

По повод прашањето за надомест на нематеријална штета, според овој инструмент повторно со сигурност можеме да потврдиме дека генералниот принцип на целосна компензација подразбира надомест и на ваквиот вид штета. Нематеријалната штета, во меѓународното договорно право, најчесто се состои од изгубена репутација или изгубена

³ Види Article 8:109 од PECL .

⁴ Види Art. 9: 502 PECL и Art. 7. 4. 2 (1) UPICC.

⁵ Официјалниот коментар е достапен на <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/peclcomp74.html#cnpc>>

добра волја на оштетената договорна страна. Иако е несомнено дека овој инструмент предвидува одговорност за ваквата штета, сепак проблемот се јавува пред судовите и арбитражните трибунали кои имаат потешкотии со барањата за надомест на нематеријалната штета, особено кога е загрозена репутацијата или добрата волја на оштетената страна и економските загуби поради истото не може квантитативно да се изразат. Во правилата на PECL поточно во Art. 9: 501(2), се наоѓа одговорот на прашањето за надомест на идна штета. Според оваа одредба одговорното лице има обврска да ја надомести само онаа идна штета за која постои веројатност дека ќе настане. На судот или на арбитерот му останува задачата да ја процени, од една страна веројатноста за настанување на штетата, а од друга страна нејзиниот веројатен износ.

Едно од прашањата што се поставуваат во врска со граѓанската одговорност во меѓународното договорно право, а за кое PECL не предвидел решение е прашањето за граѓанска одговорност за повреда на личните добра. Во конкретниов случај, повредата на личните добра ја разгледуваме од аспект на штетата настаната со смрт, повреда или оштетување на здравје на договорната страна, причинети од добрата што биле предмет на договорот. Во PECL не постои правен основ за поставување на вакво барање за надомест на штета. Инаку би сакале да напоменеме дека ваквото барање за надомест на штета е надвор од опсегот на CISG, а исто така и UPICC и PECL не содржат правила кои ја уредуваат граѓанската одговорност во овие случаи, иако тие уредуваат одредени барања за надомест на штета кои во некои законодавства се квалифицирани како барања врз основа на деликти.

3. Нови тенденции во рамките на правото на ЕУ и нивното влијание на договорната одговорност

Во областа на приватното право, во рамките на ЕУ оформена е Работна група за Европски граѓански законик (Study group on European civil code), како и Истражувачка група за постоечки приватно-правни режими на земјите во ЕУ (Research group on EC Private Law (Acquis Group)). Како резултат на нивната заедничка работа, во 2009 година презентирана е Нацрт заедничка референтна рамка (Draft Common Frame of Reference, во понатамошниот текст: DCFR). Нацртот содржи принципи, дефиниции и модел на правила на Европското приватно право кои во одреден дел биле засновани и на ревидираните

правила од PECL. Целта на членовите на работните групи била Нацртот да излезе и надвор од рамките на академските кругови и тоа во вид на текст кој што ќе послужи како инспирација за решавање на прашања од областа на приватното право.

Веднаш по објавувањето на DCFR, кој што во втората и третата книга вклучувал делумно ревидирани правила од PECL, PECL го свртеле вниманието на многу високи судови во Европа и голем број на официјални тела кои биле задолжени за модернизација на националните договорно-правни системи. Основната цел на DCFR била да развие јасни и конзистентни концепти и терминологија. Така, една од повеќето причини поради кои изготвувачите на DCFR предлагаат правила во одредена мера различни од PECL било јасното повлекување на разлика меѓу договор (сфатен како спогодба или правно дело⁶) и односот во кој прераснува договорот составен од заемни права и обврски. Подвлекувањето на ова разлика се одразува на целата содржина на договорното право. На пример, според DCFR договорот се склучува, а обврските се исполнуваат, односно договорот не е тој што се исполнува.

Според структурата, DCFR се состои од 10 книги. Релевантни за прашањето на договорната одговорност се втората и третата книга. Втората книга носи наслов "Договори и други правни дела", а третата глава "Обврски и соодветни права." Во втората книга доминираат правила кои се однесуваат на преддоговорна одговорност за причинета штета, а наоѓаме и правила за кои е дискутабилно дали се релевантни за договорната одговорност или пак треба да се сметаат за преддоговорна одговорност или дури и деликтна одговорност. Како пример го наведуваме член **7:204: *Liability for loss caused by reliance on incorrect information*** односно "Одговорност за штета предизвикана поради потпирање на неточни податоци". Според овој член: *"(1) Договорната страна која склучила договор разумно потпирајќи се на неточна информација која ја добила од другата страна во текот на преговорите има право на надомест на штетата претрпена како резултат на истото доколку оној кој ја дал информацијата:*

(а) знаел дека информацијата е неточна или немал разумна основа да верува во нејзината вистинитост; и

⁶Според дефиницијата за правно дело (juridical act според терминологијата употребена во DCFR) во овој Нацрт под овој поим се подразбираат изјави или спогодби кои имаат за цел да предизвикаат правно дејство. Како пример за нив, авторите на Нацртот ги набројуваат понудата, акцептот, известувања, авторизации, гаранции.

(б) знаел или разумно било да се очекува дека знаел дека примателот ќе се потпре на информацијата при одлучувањето дали да го склучи или не договорот според договорените услови.

(2) Овој член се применува дури и кога не постои право да се бара поништување на договорот.”

Овој член може да се смета како конкретизација на начелото за добра волја и чесно договарање. Ова правило има свое место и во рамките на книгата за вондоговорна одговорност за штета причинета на друг, но бидејќи постои блиска поврзаност со однесувањето на договорната страна во текот на преговорите, се чини соодветно, пред сè за лицата кои би ги користеле овие правила, правилото своето место да го најде во договорното право. Од друга страна, со оглед на фактот дека правилото зборува за склучен договор сметаме дека несомнено станува збор за договорна одговорност, иако, од друга страна, се работи за односи меѓу договорните страни кои потекнуваат од преддоговорно ниво како и дискусијата која постои по повод ова правило – дали истото припаѓа во рамките на деликтната одговорност или во рамките на преддоговорната одговорност, односно *culpa in contrahendo* или сепак се работи за договорна одговорност.⁷

Во третата книга се изложени правните правила кои се однесуваат на обврските и правата соодветни на тие обврски, како договорни така и вондоговорни. Се работи за одредби кои имаат општ карактер и се однесуваат на повреда на обврски кои произлегуваат и од други облигациони односи освен договорите. Предноста на овој пристап е дека правилата во Книга III може да се применат како готови правила, или со мали измени каде што е соодветно, во подоцнежните книги за недоговорни прашања. Алтернативата на овој пристап, според создавачите на DCFR, би било непотребно повторување на правила низ книгите кои се составен дел на Нацртот. Од друга страна, ваквиот пристап впрочем одговара и на поимот на договорна одговорност што е прифатен во модерните правни системи, па и кај нас. Ваквата структурна поделба на имплицитен начин беше направена во PECL, додека во DCFR е направена експлицитно. Според одредени автори самата структура на PECL е поедноставна и истите упатуваат на ова размислување како

⁷ Повеќе за разликите помеѓу теоретичарите како и во рамките на самите европски правни системи во: Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law (Acquis Group), Principles, definitions and model rules of European private law – Draft common frame of reference (DCFR), стр.513-517, достапно на http://ec.europa.eu/justice/contract/files/european-private-law_en.pdf

препорака и за структурата на DCFR, односно предлагаат структура која во поглед на договорите и договорните обврски би следела еден природен хронолошки редослед. Според творците на DCFR, нацртот всушност го следи тој природен редослед на уредување на договорната материја, почнувајќи со пред-договорното ниво, потоа со формацијата на договорот, право на повлекување, застапување при склучување на договор, причини за ништовност, толкување на договори, содржина и ефекти на договорите, исполнување и правни лекови ов случај на неисполнување на договорите, множина на должници и доверители, промена на страните. Во суштина ова е истата структура која се среќава и кај PECL.

Одредбите применливи на договорната одговорност сфатена во оваа смисла се наоѓаат во Глава 3: Правни лекови за неисполнување, Дел 7: Штети и камати. Според членот 3:701: Right to damages (Право на надомест на штета):

"(1) Доверителот има право на надомест на штетата причинета со неисполнувањето од страна на должникот, освен ако неисполнувањето е оправдано.

(2) Штетата која според овие правила подлежи на надоместување ја вклучува и идната штета за која постои разумна веројатност дека ќе настане.

(3) Под "Штета" се подразбира материјална и нематеријална штета. "Материјална штета" опфаќа загуба на приход или профит, оптоварувања и намалување на вредност на имот. "Нематеријална штета" опфаќа болка и страдање и оштетувања на квалитетот на животот."

Во наредниот член се содржи правно правило кое ги определува општите критериуми за утврдување на надоместот, утврдувајќи дека износот на надоместот треба да го доведе доверителот колку што е можно поблиску до положбата во која би бил доколку должникот правилно ја исполнил својата обврска и со надоместот треба да се надомести како претрпената штета, така и изгубената добивка (член 3:702). Во случај да се работи за договор или друго правно дело, според член 3:703, одговорноста на должникот се ограничува само на предвидливата штета, односно штетата што должникот ја предвидел или постои разумна веројатност дека имал можност да ја предвиди при настанување на обврската како веројатен резултат од неисполнување, освен во случаите кога неисполнувањето било намерно или поради крајно невнимание. Должникот не е одговорен ниту за оној дел од штета причинет со придонесот на доверителот кон

неисполнувањето на обврската или ефектите од истото (чл. 3-705). Исто така, должникот не одговара ниту за штетата чие настанување доверителот можел да го спречи со преземање на разумни мерки.

Од содржината на одредбите содржани во DCFR кои се однесуваат на договорната одговорност може да се каже дека, без оглед на сите разлики од одредени аспекти кои ги споменавме во погорниот дел од текстот, можеме да заклучиме дека постои содржинско поклопување помеѓу DCFR и правилата во PECL. Од досега кажаното, може да се истакне само разлика по повод прашањето за надомест на нематеријална штета во случај на договорна одговорност. Така, за повредата на личните добра ја разгледуваме од аспект на штетата настаната со смрт, повреда или оштетување на здравје на договорната страна, причинети од добрата што биле предмет на договорот во PECL не постои правен основ за поставување на вакво барање за надомест на штета. Од друга страна, DCFR јасно истакнува во член 3:701 дека под поимот штета се подразбира материјална и нематеријална штета. Ова означува проширување на опфатот на поимот надоместлива штета кај договорната одговорност кој го среќаваме во PECL за сметка на нематеријалната штета, која според DCFR е надоместлива.

4. Однос на македонското право со одредбите од европските правни модели

Во македонското законодавство, како и во најголем дел од современите правни системи во светот, поимот договорна одговорност се користи како единствен поим за означување на граѓанско-правниот однос кој настанува со повреда на обврските од веќе постоечки облигациони односи, кои освен договорни (на што упатува терминот со кој се означува одговорноста) може да бидат и облигациони односи од некој друг вид, односно стекнување без основ, работороводство без налог или еднострана изјава на волја.

Особености на договорната одговорност за причинета штета се страните во случај на договорна одговорност, односно како страни може да се јават само лица кои имаат својство на страна во одреден облигационен однос и штетното дејствие кое кај договорната одговорност може да се јави само во вид на неисполнување, задоцнување со исполнување или пак неизвестување.

Според нашето право во случај на постоење на договорна одговорност настаната со неисполнување или задоцнување со исполнување на договорна обврска штетникот има

обврска да ја надомести предвидливата штета која вклучува материјална штета во вид на обична штета и испуштена корист. Договорната одговорност за предвидлива штета што ја среќаваме во чл. 255 од Законот за облигациони односи (ЗОО), ја среќаваме и во чл. 9:503 од Принципите на европско договорно право (PECL). Со оглед на фактот дека договорната одговорност секогаш претставува одговорност врз основа на вина, видот на вина на страна на штетникот има влијание и врз обемот на надомест и тоа на следниот начин. Доколку кај штетникот се докаже постоење на вина во вид на намера или крајно невнимание или пак се послужил со измама, тој е должен да ја надомести целокупната штета која покрај предвидливата во себе ја вклучува и идната материјална штета.⁸ Оваа одредба соодветствува на едно од правните правила на DCFR, поточно со член 3:703 од третата книга според кој: *"Должникот во облигационен однос кој произлегува од договор или друго правно дело е одговорен само за штетата што должникот ја предвидел или разумно се очекува да ја предвидел во времето на настанување на обврската како веројатен резултат на неисполнување, освен во случај кога неисполнувањето било намерно, несовесно или крајно невнимателно."*

Релативно нови решенија за договорната одговорност во овој институт внесува Новелата од 2008 година. Тие решенија уредуваат некои од основните прашања на договорната одговорност, односно ја уредуваат можноста за ослободување од одговорноста за штета и обемот на надомест на штета. Предвидувајќи можност должникот да се ослободи од одговорност ако докаже дека не ја исполнил обврската односно задоцнил со исполнување на обврската поради вонреден настан што се случил по склучување на договорот, а не можел да го спречи, избегне или отстрани (виша сила),⁹ нашиот институт на граѓанско-правна одговорност се усогласува со советниот институт во меѓународните правни акти. Усогласувањето е постигнато и со предвидувањето на право на доверителот на *"...надоместок на обичната штета, испуштената корист, како и на справедлив паричен надоместок на нематеријалната штета кои должникот..."*¹⁰ со што поимот нематеријална штета станува сврзлив и со договорната одговорност, како што тоа е направено во Принципите на европското договорно право.

⁸ Чл. 255, ст. 2 од ЗОО.

⁹ Види чл. 252 од ЗОО

¹⁰ Види чл. 255 од ЗОО

Задржувајќи се на одредбите за договорната одговорност можеме да кажеме дека компаративната анализа со одредбите на PECL упатува на заклучокот дека постои усогласеност на домашното со европското право. Според PECL претпоставката за постоење вина се соборува во случаите кога договорната страна ќе докаже дека неисполнувањето на договорот било резултат на пречка која е надвор од неговата контрола и дека во моментот на склучувањето на договорот не можело да се предвиди нејзиното настанување ниту да се избегнат нејзините последици. Во ваквите случаи, Art 8:108 од PECL, на договорната страна *"...и се простува заради неисполнувањето на обврската,"* односно правото не ја повикува на одговорност за надомест за настанатата штета.

Проширувајќи ја компаративната анализа и на останатите одредби за договорна одговорност во нашето со оние од европското право можеме, освен сличностите, да забележиме и една разлика која се однесува на правната можност за договорно исклучување или ограничување на одговорноста. За разликата од македонското право кое во чл. 254 од ЗОО изречно ги определува случаите во кои не е дозволено однапред со договор да се исклучи или ограничи одговорноста на должникот за штета што ја причинил (односно се работи за случаите кога на страната на должникот постои намера или крајно невнимание како облици на вина при причинувањето на штетата), во член 8:109 од PECL се среќаваме со правните стандарди на *bona fide* и принципи на правичното договарање со помош на кои се определува применливоста на ваквите договорни клаузули.

Зборувајќи генерално и секако со исклучок на малите различности помеѓу правните модели на македонското и правните модели во европското право, можеме да заклучиме дека постои високо ниво на хармонизираност на македонското право од областа на договорната одговорност со соодветното европско право.

Библиографија

- Blasé F., Höttler P.: Remarks on the Damages Provisions in the CISG, Principles of European Contract Law (PECL) and UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts (UPICC), December 2004
- Flesner T. C.: The europeanisation of contract law, New York, 2008;
- Gardner R. O., Beale H., Zimmermann R., Schulze R.: Fundamental texts on european private law, Portland, 2003;
- Perović, S.K. (2004) Osnov ugovorne i deliktne odgovornosti. *Pravni život*, vol. 53

Study group on European civil code, Research group on EC Private Law (Acquis Group): Principles, definitions and model rules of european private law - Draft Common Frame of Reference (DCFR), .), sellier. european law publ., 2009

Von Bar C.: Non-contractual liability arising out of damage caused to another: (PEL Liab. Dam.), sellier. european law publ., 2009

Weinrib J. E.: The idea of private law, London, 1995

Zimmermann R.: Roman law, contemporary law, European law: the civil tradition today, 2001

Галев Г., Дабовиќ – Анастасовска Ј.: Облигационо право, Скопје, 2008.

Резиме

Во овој труд се истражува и елаборира договорната одговорност во правните модели на Европската Унија, преку содржината на Принципите на европското договорно право објавени во 1994 година, а дополнети во 1999 година. Од поново време обработен е академскиот нацрт на принципи, дефиниции и модел правила на Европското приватно право кој настанува во 2009 година како резултат на работата на две групи во рамките на ЕУ - Работна група за Европски граѓански законик и Истражувачка група за постоечки приватно-правни режими на земјите во ЕУ. Во трудот се изложени основните правила кои се однесуваат на прашањето за договорната одговорност со компаративна анализа во однос на македонското право и усогласеноста на неговите правни норми со оние содржани во европските правила и правни модели.

Marija AMPOVSKA

GENERAL OVERVIEW ON THE CONTRACTUAL RESPONSIBILITY IN THE LAW OF THE EU

Abstract

This paper explores and elaborates contractual liability in EU legal models and rules, elaborating the content of the Principles of European Contract Law (PECL) that were published in 1994 and supplemented in 1999. In the paper, PECL is seen as a model of rules closely related to the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, 1980 and The UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts, 1994. The newest tendency of European private law are expressed in the academic draft containing principles, definitions and model rules of European Private Law, also known as DCFR, which originated in 2009 as a result

of the work of two groups within the EU Working Group on European Civil Code: Study group on European civil code and Research group on EC Private Law (Acquis Group). In conclusions, this paper shows the basic rules governing the issue of contractual liability in Macedonian legal system and gives comparative analysis on the compliance with the European rules and legal models.